

Inleiding

De Nederlandse regering (hierna ook Nederland) heeft met belangstelling kennis genomen van het verslag en het Groenboek over de toepassing van de verordening 44/2001 inzake de bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: "Brussel I"). Voordat overgegaan wordt tot beantwoording van de vragen wil zij graag opmerken dat de gegeven reactietermijn uitzonderlijk kort is, mede gelet op het grote aantal subvragen opgenomen in het Groenboek. Onderstaande reactie is dan ook een eerste, voorlopige reactie van Nederland op de ideeën in het Groenboek.

Afschaffing van alle intermediaire maatregelen voor de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen (exequatur)

Vraag 1:

Bent u van mening dat in de interne markt alle beslissingen in burgerlijke en handelszaken vrij moeten kunnen circuleren, zonder enige intermediaire procedures (afschaffing van het exequatur)?

Zo ja, bent u van mening dat er sommige waarborgen moeten worden gehandhaafd om een dergelijke afschaffing van het exequatur mogelijk te maken? Zo ja, welke?

1. In het Europa van de burger en het Europa van de ondernemer speelt het vrij verkeer van vonnissen een belangrijke rol. Het is communautair beleid te streven naar een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid en een goed werkende interne markt. Een hoeksteen van dat beleid is de bevordering van wederzijdse erkenning van vonnissen. Daarbij past een streven naar geleidelijke vermindering van intermediaire procedures zoals de exequaturprocedure.
2. Met de totstandkoming van de verordening Brussel I is de intermediaire toets destijds al vergaand teruggedrongen. In een aantal recente verordeningen is geregeld dat beslissingen afkomstig uit een lidstaat rechtstreeks, zonder exequatur, uitvoerbaar zijn in

elke andere lidstaat.¹ Het is zinvol om eerst ervaring op te doen met deze verordeningen. Hoewel Nederland bereid is constructief mee te denken onder welke voorwaarden en op welke terreinen kan worden verlicht, dan wel worden afgeschaft, acht de Nederlandse regering het op dit moment nog te vroeg om tot algehele afschaffing van het exequatur voor beslissingen in burgerlijke en handelszaken over te gaan.

3. Ook bij geleidelijke terugdringing van het exequatur is het noodzakelijk om een aantal waarborgen te behouden, zoals de openbare orde als toetsingsgrond en de mogelijkheid van een eenvoudige toets in het land van tenuitvoerlegging op de overige gronden van artikel 34 en 35 Brussel I. In haar verslag wijst de Commissie op het feit dat de openbare orde als toetsingsgrond in de praktijk zelden met succes wordt ingeroepen. Echter, ook voor die zeldzame gevallen blijft het belangrijk de openbare orde toets als waarborg te handhaven.
4. Als volgende stap in het proces naar de geleidelijke afschaffing van het exequatur zou gedacht kunnen worden aan het afschaffen van de zogeheten stempelvonnissen van artikel 41 Brussel I. In plaats daarvan zou een authentiek afschrift van de beslissing tegelijkertijd met het certificaat van artikel 54 Brussel I rechtstreeks moeten worden overgelegd aan de autoriteiten in de lidstaat die belast zijn met de tenuitvoerlegging. Hiertoe is noodzakelijk dat lidstaten de Commissie informeren wie dit in hun land betreft. De autoriteiten belast met tenuitvoerlegging dienen vervolgens een stempel te plaatsen op het certificaat waaruit blijkt dat het certificaat door hen is gezien en geaccepteerd. Dit zou degene die de beslissing ten uitvoer wil leggen de moeite en kosten van een gerechtelijke exequaturprocedure besparen.
5. De partij tegen wie de beslissing ten uitvoer wordt gelegd en die meent dat de beslissing in strijd is met een van de in artikel 34 en 35 Brussel I genoemde gronden, zou vervolgens in het land waar tenuitvoerlegging is gevraagd, de mogelijkheid moeten hebben om op te komen tegen de tenuitvoerlegging, met een rechtsmiddel vergelijkbaar met het rechtsmiddel bedoeld in artikel 43 Brussel I. Uiteraard zou er daarbij dan geen sprake zijn van het rechtsmiddel van beroep in de zuivere zin van het woord maar

¹ Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure, Verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement, (PbEU 2006 L399) en de Raad van 1 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure inzake geringe vorderingen (PbEU 2007 L 199) en (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 (Pb EU 2009 L7/1) betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (“Alimentatieverordening”).

veeleer van een verzoek de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing alsnog te weigeren.

6. Tenuitvoerleggingsmaatregelen zijn gebonden aan de plaats van executie. In het geval “zwaardmacht” van de overheid noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging, is dit voorbehouden aan de lidstaat waar de zwaardmacht moet worden uitgeoefend. Slechts een gerecht in het land van tenuitvoerlegging kan beslissen op een verzoek van een persoon inzake de tenuitvoerlegging van beslissingen, vergelijk artikel 22 onder 5 Brussel I. Dit is ook in het belang van de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging zich richt aangezien hij gebaat is bij een snelle en efficiënte beslissing over een eventuele schorsing of weigering van de tenuitvoerlegging. Hierbij zouden de toewijzingsgronden gelijk kunnen blijven aan de weigeringsgronden van artikel 34 en 35 Brussel I, inclusief openbare orde. Onderzocht kan worden of deze procedure ook op andere punten geharmoniseerd zou moeten worden om tot een effectieve en efficiënte rechtsbescherming in alle lidstaten te komen.
7. Op zichzelf beschouwd is het begrip openbare orde in de zin van het internationaal privaatrecht een begrip dat bij uitstek op nationaal niveau moet worden ingevuld. Het EG Hof van Justitie heeft een aantal richtinggevende uitspraken gedaan over de grenzen van het openbare orde begrip in de zin van artikel 34, eerste lid, Brussel I. Nederland staat positief tegenover het codificeren van de grenzen van het openbare orde begrip.
8. Daarnaast zou bijvoorbeeld in het kader van consolidatie van de reeds bestaande Europeesrechtelijke instrumenten kunnen worden bekeken of het mogelijk is nadere minimumnormen voor de betekening van stukken vast te stellen. De Europese betekenisverordening (nr. 1393/2007) en het Haags betekenisverdrag bevatten immers slechts beperkt materiële regels voor de betekening van stukken. De beperkte regels van de artikelen 13 en 14 van de verordeningen inzake de Europese executorialie titel (nr. 805/2004) en de Europese betalingsbevelprocedure (nr. 1896/2006) zijn louter tot het toepassingsgebied van die verordeningen beperkt. Een verdere harmonisatie van de regels voor oproeping met het oog op de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen acht de Nederlandse regering het onderzoeken waard. Naast deze minimumnormen inzake betekening in het kader van een eventuele consolidatie van de bestaande procesrechtelijke instrumenten zou de verordening eventueel kunnen worden aangevuld met een minimumnorm voor het begrip verstekbeslissing.

9. Tot slot zou nader kunnen worden bestudeerd of een uniforme procedure tot heroverweging in buitengewone zaken in de lidstaat van oorsprong (vergelijk artikel 19 van de verordening tot invoering van een Europese executoriale titel, nr. 805/2004) als Europese norm in burgerlijke en handelszaken kan worden ingevoerd. Hierbij dient ook te worden gekeken naar de verhouding tussen de regeling voor verstekverlening in de verordening Brussel I en in artikel 19 lid 4 van de Europese Betekeningsverordening. Een samenhangende oplossing op dit punt is wenselijk.

De werking van de verordening in de internationale rechtsorde

Vraag 2:

Bent u van mening dat de speciale bevoegdheidsregels van de verordening zouden moeten kunnen worden toegepast op verweerders van derde landen? Welke aanvullende bevoegdheidsgronden tegen dergelijke verweerders zijn er volgens u nodig?

10. De Nederlandse regering acht reciprociteit een belangrijk uitgangspunt voor de toepassing van speciale bevoegdheidsregels van de verordening op verweerders uit derde landen. De Nederlandse regering is van oordeel dat dit onderwerp zich beter leent voor bestudering en uitwerking in een internationaal gremium zoals de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, en niet in een Europees kader.
11. Indien de Commissie met een voorstel wenst te komen zou in overweging genomen kunnen worden om mogelijk te maken dat verweerders uit derde landen in een van de lidstaten opgeroepen kunnen worden op de in artikel 5 genoemde gronden, ongeacht de staat waar zij hun woonplaats of gewone verblijfplaats hebben. Deze mogelijkheid zou dan naast de nationale bevoegdheidsgronden voor de oproeping van deze verweerders dienen te komen.
12. Voorts dient daarbij te worden onderzocht in hoeverre het noodzakelijk is om nadere bevoegdheidsgronden op te nemen. De Nederlandse regering denkt daarbij in ieder geval aan het forum arresti en het forum necessitatis als aanvullende bevoegdheidsgronden, maar daarmee kan wellicht niet worden volstaan. In elk geval dient een eventuele regeling in de verordening ruimte te laten voor nationale discretie in het toekennen van rechtsmacht om te voorkomen dat lidstaten hun burgers onvoldoende rechtsbescherming kunnen bieden.

Hoe moet in het kader van de verordening rekening worden gehouden met de exclusieve bevoegdheid van de gerechten van derde landen en met procedures die zijn ingesteld bij de gerechten van derde landen?

Onder welke voorwaarden moeten beslissingen van derde landen worden erkend en ten uitvoer gelegd, met name wanneer er dwingend gemeenschapsrecht in het geding is of wanneer de gerechten van de lidstaten exclusief bevoegd zijn?

13. In het geval van exclusieve bevoegdheden speelt reciprociteit evenzeer, zo niet nog meer, dan bij de eerste vraag. Ook in dit kader geldt dat de voorkeursoplossing zou zijn een verdrag met deze derde landen te sluiten op basis waarvan de bevoegdheid wordt geregeld en waarbij de erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen wordt gegarandeerd. Tegelijkertijd merkt de Nederlandse regering op dat het uitgangspunt van de bevoegdheidsgronden van artikel 22 onder 1 tot 4 van Brussel I is dat alleen de rechter van het desbetreffende land bevoegd is en geen enkele andere rechter. Dat uitgangspunt zou ook moeten gelden in het geval de bevoegdheidsgronden verwijzen naar de rechter van een derde land, de zogenaamde reflexwerking van artikel 22 Brussel I. Als uitzondering daarop zou in ieder geval het forum necessitatis moeten gelden indien de rechter van het derde land niet (volgens de *rule of law*) kan of wil beslissen.
14. De Nederlandse regering is geen voorstander van een uniforme erkenningsregeling in de verordening voor beslissingen uit derde landen. De noodzaak daarvoor acht de Nederlandse regering op dit moment niet gegeven.
15. Zou toch tot een dergelijke regeling worden besloten dan is Nederland geen voorstander van het automatisch toetsen aan dwingend gemeenschapsrecht bij de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen van derde landen (anders ligt dit bij de zogeheten voorrangregels, zie HvJEG, 1 juni 1999, nr. C-126/97, Jur. I-3055 (“Eco Swiss/Benetton”)). Een dergelijke toets strookt niet met het uitgangspunt dat het enkele feit dat vreemd recht is toegepast, onvoldoende reden is om een beslissing niet te erkennen. Welke toetsingsgronden, naast de bestaande gronden in de Verordening Brussel I, in dat geval wel nodig zijn vergt nadere studie waarbij ook alle nationale gronden voor weigering van een beslissing uit een niet-verdragsland betrokken moeten worden. De Nederlandse regering meent dat deze exercitie voor de huidige herziening van Brussel I geen prioriteit heeft.

Forumkeuze

Vraag 3:

Welke van de in het Groenboek genoemde oplossingen of andere oplossingen zijn volgens u het meest geschikt om forumkeuzeovereenkomsten in de Gemeenschap doeltreffender te maken?

16. De Nederlandse regering dringt er sterk op aan dat het Haags Forumkeuze verdrag zo spoedig mogelijk wordt geratificeerd door de Europese Gemeenschap en dat zij hiermee niet zal wachten tot na de mogelijke herziening van de Brussel I verordening.

17. De Nederlandse regering ziet voordelen in het omkeren van de prioriteitsregel in het geval er sprake is van een exclusieve forumkeuzeovereenkomst. Alvorens op dit punt nadere stappen te zetten dient echter te worden onderzocht of omkering enkel dient te geschieden bij een standaard forumkeuzeformulier of dat de omkering in algemene zin kan worden toegepast. Een standaard forumkeuzeformulier geeft eenduidig aan of een forumkeuze is gemaakt en schept zo duidelijkheid voor de betrokken partijen. Of partijen in de praktijk ertoe te bewegen zijn van een dergelijk formulier gebruik te maken, is echter doorslaggevend voor de meerwaarde van een dergelijk standaardformulier.

Industriële eigendom

Vraag 4:

Welke tekortkomingen van het huidige stelsel voor octrooigeschillenbeslechting moeten volgens u het eerst worden aangepakt in het kader van Verordening (EG) nr. 44/2001 en welke van de in het Groenboek vermelde oplossingen is volgens u geschikt om de bescherming van de industriële eigendomsrechten voor rechthebbenden bij de handhaving en verdediging van hun rechten alsook de positie van verzoekers die deze rechten willen betwisten, te verbeteren in het kader van de verordening?

18. De Nederlandse regering is van mening dat misbruikregels (ter voorkoming van 'torpedo'-constructies) voor industriële eigendomsrechten niet afzonderlijk geregeld dienen te worden in de Brussel I verordening. Brussel I zou een overkoepelende regeling dienen te bevatten ten aanzien van misbruik van procesrecht.

19. Nederland hecht aan het invoeren van een gemeenschappelijk Europees stelsel voor octrooigeschillenbeslechting, in het kader waarvan beslissingen kunnen worden gegeven

over de geldigheid van en de inbreuken op Europese octrooien en toekomstige Gemeenschapsoctrooien voor het gehele grondgebied van de interne markt.

Aanhangigheid en samenhang

Vraag 5:

Hoe kan volgens u de coördinatie van parallelle procedures (aanhangigheid) die voor de gerechten van verschillende lidstaten zijn gebracht, worden verbeterd?

Bent u van mening dat voeging van procedures door en/of tegen verschillende partijen op communautair niveau mogelijk moet worden gemaakt op basis van uniforme regels?

20. In de huidige Brussel I verordening verzet de rechtspraak van het Hof van Justitie inzake artikel 5, onder 1 en 3 (contractuele en delictuele geschillen) zich tegen objectieve cumulatie, zie HvJ EG, 27 september 1988, nr. C-9/97, Jur. 5565 (“Kalfelis/Schröder”) en HvJ EG, 6 december 1994, nr. C-406/92, Jur. I-5439 (“Tatry/Maciej Rataj”). Artikel 6, eerste lid, Brussel I ziet uitsluitend op subjectieve cumulatie. In dat geval wordt onder bepaalde omstandigheden toegestaan dat procedures worden geconcentreerd bij eenzelfde rechter (van de woonplaats van gedaagde of verweerder).

21. De Nederlandse regering zou het introduceren van objectieve cumulatie willen aanbevelen, mits er nauwe samenhang bestaat tussen beide vorderingen (bijvoorbeeld verbintenis uit overeenkomst en verbintenis uit onrechtmatige daad). Die samenhang is mede nodig in het licht van de antimisbruik-regel van artikel 6, tweede lid Brussel I.

Voorlopige maatregelen

Vraag 6:

Bent u van mening dat het vrije verkeer van voorlopige maatregelen kan worden verbeterd op de in het verslag en dit Groenboek voorgestelde manieren? Zijn er volgens u andere mogelijkheden?

22. De Nederlandse regering is voorstander van het vaststellen van eenduidige regels om tegenstrijdige beslissingen en problemen over dubbele aanhangigheid te voorkomen. Nederland acht het raadzaam te komen tot een herziening van artikel 31 Brussel I op de basis van de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie, in het bijzonder HvJ EG, 21

mei 1980, zaak C-125/79 Jur. 1553 (“Denilauler/Couchet Frères”). Een verruiming van de mogelijkheden voor erkenning en tenuitvoerlegging van bewarende maatregelen is mogelijk op de in par. 26 hierna beschreven wijze.

23. Men kan alleen een rechter om een op artikel 31 Brussel I gebaseerde maatregel verzoeken als de verzochte maatregel een reële band heeft met het territorium van de lidstaat van de rechter. Het hanteren van het vereiste van een reële band bij de toepassing van artikel 31 Brussel I is op twee gronden noodzakelijk. In de eerste plaats wanneer het gaat om het uitoefenen van rechtsdwang. Dit is voorbehouden aan de lidstaat waar de dwang moet worden uitgeoefend (zie bijvoorbeeld artikel 22 onder 5 Brussel I). In de tweede plaats kunnen er inpassingsproblemen zijn als gevolg van de naar nationaal recht verschillende beslag- en executiemaatregelen. De heel uiteenlopende aard, reikwijdte, beschikbaarheid, et cetera van voorlopige en bewarende maatregelen in de verschillende lidstaten brengt mee dat de rechter van lidstaat A niet zomaar kan ingrijpen in een door de rechter van lidstaat B opgelegde maatregel. In deze gevallen meent Nederland dat dient te worden vastgehouden aan het vereiste van een reële band (zie HvJEG, 17 november 1998, C-391/95, Jur. 1998, I-7091 (“Van Uden/Deco Line”) en HvJEG, 27 april 1999, C-99/96, Jur. 1999, I-2277 (“Mietz/Intership Yachting Sneek”).
24. De Nederlandse regering geeft in overweging uniforme regels voor het aannemen van bevoegdheid ex artikel 31 in de verordening Brussel I en het zondig stellen van beperkingen daaraan op te nemen (zie Van Uden – Deco Line). Een aldus bevoegd gerecht kan vervolgens naar eigen inzicht oordelen over de opportuniteit van de gevraagde maatregel, waarbij het rekening dient te houden met het geheel van gevolgen van de maatregel. Maatregelen die het risico inhouden inbreuk te maken op de soevereiniteit van een andere staat, dienen met de nodige omzichtigheid te worden toegepast, onverminderd de beperkingen die gelden binnen de EG (zie bijvoorbeeld met betrekking tot arbitrage HvJEG, 10 februari 2009, C-185/07 (“West Tankers”). Dit geldt uiteraard evenzeer voor de rechter die bevoegd is de zaak ten gronde te beoordelen.
25. Verder zou een definitie van het begrip “voorlopige maatregelen” de beantwoording van deze vraag vergemakkelijken, evenals een uitwerking van de verschillende mogelijkheden van het ‘anders aanpakken’ van de verdeling van de bevoegdheid ten aanzien van voorlopige maatregelen.

26. De mogelijkheden voor erkenning van voorlopige maatregelen kunnen verder worden verruimd door bijvoorbeeld erkenning van een verlot tot het leggen van beslag afkomstig van een gerecht van een andere lidstaat mogelijk te maken. Die erkenning leidt vervolgens tot een lokaal beslag naar het recht van de lidstaat waar het beslag daadwerkelijk wordt gelegd. Dit betekent dat de bewarende maatregel alleen kan worden uitgevoerd met inachtneming van het recht van de lidstaat van tenuitvoerlegging, in Nederland bijvoorbeeld met inachtneming van een beslagvrije voet.

Het raakvlak tussen de verordening en arbitrage

Vraag 7:

Welke maatregelen moeten volgens u op communautair niveau worden genomen om:

- *De doeltreffendheid van arbitrageovereenkomsten te vergroten;*
- *Te zorgen voor een goede coördinatie tussen gerechtelijke en scheidsrechtelijke procedures;*
- *De doeltreffendheid van scheidsrechterlijke procedures te vergroten?*

27. De Nederlandse regering staat niet afwijzend tegenover het idee in artikel 1 van Brussel I de exceptie inzake arbitrageovereenkomsten te laten vervallen. Nederland realiseert zich dat dit aanzienlijke aanpassingen zal vergen van de verordening maar meent dat de huidige situatie waarbij er sprake is van een gat tussen de regeling van Brussel I en die van het Verdrag van New York inzake arbitrage niet wenselijk is. Nu een aanpassing van het Verdrag van New York niet te verwachten valt, ligt het voor de hand te bezien in hoeverre de Brussel I verordening kan worden aangepast om de bestaande problemen te ondervangen. Een aanpassing dient dan met name in te gaan op de afbakening tussen arbitrage en de ingevolge Brussel I gewoonlijk bevoegde rechter

28. Uitgangspunt voor de Nederlandse regering is dat overeengekomen arbitrage in beginsel voorrang dient te krijgen. Het huidige systeem waarbij Brussel I geheel open laat welke rechter moet cq mag toetsen of een geldige arbitrageovereenkomst is gesloten (en zo ja, moet verwijzen naar arbitrage) werkt in de hand dat partijen parallelle arbitrage- en gerechtelijke procedures entameren. De plaats van arbitrage is een essentieel element in vrijwel alle arbitragesystemen en ook het systeem van het Verdrag van New York. Als de plaats duidelijk is gekozen, zou daarmee moeten vaststaan welke rechter bevoegd is voor het beslechten van eventuele geschillen over de geldigheid van de arbitrageovereenkomst. Overwogen kan worden om ook een voorziening te treffen indien een plaats van arbitrage in een derde land is gekozen. Gedacht kan daarbij worden aan

de bevoegdheidsgronden van artikel 2 Brussel I en de alternatieve bevoegdheidsgronden van artikel 5 Brussel I (vergelijk paragraaf 10).

29. Daarnaast zou indien in de overeenkomst geen plaats van arbitrage is opgenomen maar wel wordt verwezen naar een arbitrage-instituut of naar een reglement dat voorziet in een “*appointing authority*”, die verwijzing gelijkgesteld kunnen worden met een expliciete keuze voor arbitrage. In dat geval zou (evenals bij een plaats van arbitrage buiten de Europese Unie) de rechter van artikel 2 Brussel I (eventueel aangevuld met de alternatieve fora van artikel 5 Brussel I) dienen te beslissen over de geldigheid van de arbitrageovereenkomst. Het moge voor zich spreken dat vorenstaande de mogelijkheid tot het treffen van voorlopige maatregelen op grond van artikel 31 Brussel I onverlet laat.

Andere kwesties

Vraag 8:

Kan de werking van de verordening volgens u worden verbeterd op de in het Groenboek opgenomen manieren?

8.1 Toepassingsgebied

30. Inzake het toepassingsgebied van de Brussel I verordening wordt in het Groenboek de vraag opgeworpen of het wenselijk is de reikwijdte van artikel 71 Brussel I, dat betrekking heeft op de verhouding van de verordening met verdragen of overeenkomsten over bijzondere onderwerpen, zoveel mogelijk in te perken. In het algemeen meent Nederland dat mondiale instrumenten de voorkeur hebben en dat het niet wenselijk is om de reikwijdte van die instrumenten ten gunste van Brussel I te beperken.

31. Met de totstandkoming van verordening (EG) nr. 4/2009 is voor onderhoudsverplichtingen een eigen regeling met betrekking tot erkenning en tenuitvoerlegging getroffen. Daarmee lijkt het niet langer nodig deze mede onder het toepassingsgebied van Brussel I te laten vallen. Overigens meent Nederland dat de toepassing van verordening 4/2009 niet ten koste mag gaan van mondiale instrumenten zoals het Haags Alimentatieverdrag.

8.2 Bevoegdheid

Woonplaats

32. Nederland komt in een later stadium met een standpunt over deze vraag die ingrijpende gevolgen kan hebben voor de oproeping van rechtspersonen.

“Situs” van roerende activa

33. De Nederlandse regering is geen voorstander van het invoeren van een niet-exclusieve bevoegdheid op basis van de “situs” van roerende activa, voor zover het gaat om de zakelijke rechten op of het bezit van dergelijke activa.

Arbeidsovereenkomst

34. In antwoord op de vraag in het Groenboek of het nuttig zou kunnen zijn met betrekking tot arbeidsovereenkomsten de voeging van vorderingen toe te staan, merkt de Nederlandse regering op dat zij hiervan voorstander is, met dien verstande dat de mogelijkheid beperkt dient te blijven tot procedures aangespannen door werknemers tegen meerdere werkgevers. Reden hiervoor is de beschermingsgedachte die in de verordening Brussel I ten grondslag ligt aan de bevoegdheidsregels voor de arbeidsovereenkomst, zie overweging 13 van de Brussel I verordening. Het uitgangspunt van bescherming van de zwakkere partij mag niet worden losgelaten uitsluitend ten behoeve van een efficiëntere afdoening via artikel 6 Brussel I.

Huurovereenkomst

35. Inzake de vraag of moet worden toegestaan forumkeuzebedingen op te nemen in overeenkomsten betreffende de huur van kantoorruimte wil Nederland de praktijk consulteren om te weten wat daar de behoeften en problemen zijn met de huidige regel. Nederland zal over dit punt op dit moment daarom geen standpunt innemen.

36. Voor wat betreft de huur van vakantiewoningen zou het volgens Nederland nuttig zijn enige soepelheid te betrachten teneinde te voorkomen dat een geschil moet worden beslecht door een gerecht dat voor partijen ver afgelegen is indien een huurder en zijn contractspartij in dezelfde lidstaat woonplaats hebben. Deze situatie lijkt niet gedekt te worden door het huidige artikel 22 lid 1 Brussel I omdat daar enkel uitgegaan wordt van eigenaar en huurder. Of ook meer soepelheid wenselijk is voor gevallen waarin huurder en verhuurder/eigenaar in verschillende lidstaten zijn gevestigd en de vakantiewoning in een derde lidstaat is gelegen, wil Nederland eerst nader bestuderen.

Vennootschapsrecht

37. Aangaande de vraag of de werkingssfeer van de exclusieve bevoegdheid op het gebied van vennootschapsrecht (artikel 22, punt 2, Brussel I) zou kunnen worden uitgebreid tot

andere kwesties in verband met de interne organisatie en de besluitvorming van een vennootschap, merkt Nederland het volgende op.

38. De Nederlandse regering acht het wenselijk dat de werkingssfeer van de exclusieve bevoegdheid op het gebied van het vennootschapsrecht (artikel 22 lid 2 Brussel I) enigszins wordt uitgebreid tot die gevallen die typisch tot de interne organisatie van een onderneming behoren. De Nederlandse regering verwijst in dat kader naar een uitspraak van de Nederlandse Hoge Raad van 2 maart 2001, NJ 2003, 240 m. nt. PV (“Van der Plas/Guis”). In een commentaar bij het arrest wordt een uitbreiding van de exclusieve bevoegdheid verdedigd voor vorderingen tot uitkoop van kleine minderheidsaandeelhouders en voor vorderingen in het kader van geschillenregelingen. Nederland acht het onwenselijk om ook de interne aansprakelijkheden binnen de bevoegdheidsregeling te brengen. Een duidelijke afbakening is gewenst. Er dient nauwkeurig te worden bekeken welke geschillen er wel en welke geschillen er niet onder vallen. Nederland zou hier graag een andere toelichting van de Commissie willen over welke vragen aangaande de vennootschap de Commissie precies op het oog heeft. Is bijvoorbeeld bedoeld om ook geschillen die rijzen naar aanleiding van een aandeelhoudersovereenkomst er onder te laten vallen?
39. Voor wat betreft de vraag of er een uniforme definitie van het begrip “plaats van vestiging” moet worden ingevoerd, vraagt Nederland zich af of de onderhavige verordening de juiste plek is voor het opnemen van een dergelijke definitie. In het (recente) verleden is reeds langdurig gediscussieerd over het onderwerp zonder noemenswaardig resultaat. Nederland is er voorstander van deze problematiek niet in het kader van de herziening van Brussel I te regelen, maar het onderwerp te zijner tijd in een aparte EU-regeling nader uit te werken.

Vrijwaring, voeging en tussenkomst

40. In het Groenboek wordt de vraag opgeworpen of er een uniforme regel inzake vrijwaring, voeging of tussenkomst kan worden ingevoerd, eventueel beperkt tot vorderingen tegen buitenlandse derde partijen. Als alternatief wordt geopperd de verschillen tussen de nationale rechtsregels te behouden, maar artikel 65 Brussel I zodanig te herformuleren dat de nationale regels evolueren naar een uniforme oplossing. Voorts wordt geopperd het gerecht waarbij de vordering tegen een derde partij aanhangig is, daarnaast te verplichten de ontvankelijkheid van het in het geding roepen van de derde partij na te gaan, opdat er minder onzekerheid is omtrent de gevolgen van een beslissing van het gerecht in het buitenland.

41. De Nederlandse regering is voorstander van het consistentere toepassen van artikel 6, tweede lid, Brussel I verordening. De ‘torpedo’-problematiek, anders gezegd de inzet van middelen om een partij weg te houden bij de bevoegde rechter (via de litispendingbepaling), zou mogelijk kunnen worden ondervangen door het opnemen van algemene regels van behoorlijk proces of regels ter voorkoming van misbruik van procesrecht. Artikel 6, tweede lid, Brussel I zou men kunnen extrapoleren naar gevallen die zich daarvoor lenen, bijvoorbeeld door de laatste zin van artikel 6, tweede lid, op te nemen in artikel 27 of meer in algemene zin een regel te introduceren ter voorkoming van misbruik van procesrecht.

Zeerecht

42. Wat het zeerecht betreft moet volgens het Groenboek worden nagegaan in hoeverre het wenselijk zou kunnen zijn procedures tot instelling van een aansprakelijkheidsfonds en die tot vaststelling van individuele aansprakelijkheid te voegen op basis van de Brussel I verordening. De Nederlandse regering acht het niet nodig de mogelijkheid tot het voegen van een procedure tot instelling van een aansprakelijkheidsfonds en die tot vaststelling van individuele aansprakelijkheid op te nemen in de verordening.

43. Het Verslag bevat de opmerking dat de verwijzing naar het recht dat van toepassing is op de vervoersovereenkomst om te bepalen of een forumkeuzebeding in een cognossement bindende kracht heeft voor de derde-cognossementhouder kunstmatig zou zijn. De Nederlandse regering merkt naar aanleiding daarvan het volgende op. Nederland is van mening dat een derde-cognossementhouder gebonden zou moeten zijn en een beroep zou moeten kunnen doen op een forumkeuzebeding in een cognossement, behoudens het geval dat een dergelijk beding dusdanig onduidelijk is dat niet op voorhand voor de derde-cognossementhouder duidelijk is bij de gerechten van welk land hij zich dient te vervoegen.

Consumentenkrediet

44. Op pagina 11 van het Verslag wordt opgemerkt dat artikel 15, eerste lid, onder a en b, Brussel I niet langer in overeenstemming is met de huidige markt voor kredietovereenkomsten, omdat dit artikel onvoldoende aansluit bij de nieuwe kredietproducten. Op 23 april 2008 is de richtlijn 2008/48/EG inzake kredietovereenkomsten voor consumenten vastgesteld. Deze richtlijn vervangt richtlijn 87/102/EEG betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake het consumentenkrediet. De nieuwe richtlijn beoogt onder

meer de Europese regelgeving inzake kredietovereenkomsten te actualiseren en af te stemmen op de op markt verschenen nieuwe kredietproducten. Om de toepassing van de dwingende gemeenschapswetgeving op het gebied van consumentenbescherming te kunnen waarborgen, is het naar het oordeel van Nederland noodzakelijk dat ook de regels inzake de rechtelijke bevoegdheid aansluiten bij de gewijzigde markt voor consumentenkredietovereenkomsten. Gelet hierop steunt Nederland het in het Groenboek opgenomen voorstel om artikel 15, eerste lid, onder a en b, van de verordening in overeenstemming te brengen met de definitie van consumentenkrediet in richtlijn 2008/48/EG.

Collectief verhaal

45. Ten aanzien van het introduceren van specifieke bevoegdheidsregels voor collectieve acties meent de Nederlandse regering dat er verder onderzoek noodzakelijk is, zowel wat betreft de nationale afhandeling als de Europese afhandeling van massaclaims. Het Nederlandse Ministerie van Justitie heeft opdracht gegeven voor een onderzoek naar de internationaal privaatrechtelijke aspecten van collectieve afdoening. De resultaten van dit onderzoek, die mede in het Engels beschikbaar zullen zijn, worden begin 2010 verwacht.

8.3 Erkenning en tenuitvoerlegging

Vrij verkeer van authentieke akten

46. In het Groenboek wordt de vraag opgeworpen of het passend zou kunnen zijn te zorgen voor een vrij verkeer van authentieke akten. De Nederlandse regering stelt daarbij de prealabele vraag of er eenstemmigheid is in Europa over de definitie cq interpretatie van de authentieke akte en wat de ontwikkelingen zijn inzake de Europese Authentieke Akte naar aanleiding van de resolutie van het Europees Parlement van 18 december 2008 tot harmonisering (zie noot 18 uit het Groenboek). De Nederlandse regering concludeert dat vooralsnog de ontwikkelingen rondom de Europese authentieke akte moeten worden afgewacht.

Vrij verkeer van boetebeslissingen

47. Ten aanzien van het verbeteren van het vrije verkeer van beslissingen waarbij een boete wordt opgelegd, door ervoor te zorgen dat het bedrag van de boete wordt vastgesteld door ofwel het gerecht van herkomst, ofwel een autoriteit in de lidstaat van tenuitvoerlegging merkt Nederland het volgende op. Voorzover de Commissie hiermee pleit voor de invoering van een Europese dwangsom, vindt Nederland dit een interessante gedachte. Mocht de Commissie hiermee doelen op administratieve of

andere boetes, dan begrijpt Nederland niet hoe dat zich verhoudt tot de uitsluiting van fiscale zaken, douanezaken en administratiefrechtelijke zaken van artikel 1 Brussel I. Nederland is geen voorstander van uitbreiding van het toepassingsgebied van Brussel I tot andere zaken dan burgerlijke en handelszaken.

48. Het is Nederland niet duidelijk waar de Commissie op doelt met de vraag of moet worden nagegaan in hoeverre de verordening niet alleen de invordering van boeten door schuldeisers mogelijk moet maken, maar ook die welke worden opgelegd door gerechten en door belastingautoriteiten. Aan wat voor soort boetes denkt de Commissie in dit verband? Zoals hiervoor reeds is opgemerkt, zondert artikel 1 van de verordening administratiefrechtelijke en fiscale zaken expliciet uit. Invordering van boetes door belastingautoriteiten valt derhalve buiten het toepassingsgebied van Brussel I. Nederland ziet geen reden voor een uitbreiding van het toepassingsgebied.

Standaardformulier

49. Ten aanzien van de vraag of de toegang tot de rechter in de fase van tenuitvoerlegging kan worden verbeterd door een uniform standaardformulier vast te stellen, dat beschikbaar zou zijn in alle officiële talen van de Gemeenschap en een uittreksel van de beslissing zou bevatten, merkt Nederland op dat zij enig nut ziet in het invoeren van een standaardformulier, maar dat dit niet betekent dat afgezien kan worden van het vertalen van de gehele beslissing. Deze vertaling is nodig ter bescherming van degene tegen wie de tenuitvoerlegging zich richt. Ook voor de tenuitvoerleggende instanties is het hebben van een vertaling van de beslissing van belang. Zij moeten kunnen beoordelen om wat voor een beslissing het gaat en of deze binnen het toepassingsgebied van de verordening valt.

Vereiste van woonplaatskeuze of procesgemachtigde

50. Nederland hecht zeer aan het handhaven van het vereiste woonplaats te kiezen of een procesgemachtigde aan te wijzen in het land van tenuitvoerlegging. Ter beperking van de administratieve lasten en kosten van de executant geeft de Nederlandse regering de voorkeur aan een oplossing conform artikel 21, derde lid, van Verordening 861/2007 ("Geringe vorderingen").

Overige opmerkingen van Nederland

Naast de antwoorden op de vragen uit het Groenboek heeft Nederland nog enkele opmerkingen aangaande arbeidsovereenkomsten.

51. De Nederlandse regering meent dat artikel 19 Brussel I inzake arbeidsgeschillen dient te worden herzien. Naar Nederlands recht kan een werknemer tevens worden opgeroepen in de plaats waar hij arbeid verricht. Dit sluit aan bij de gerechtvaardigde verwachtingen van een werknemer en bij de regeling inzake het toepasselijk recht in de verordening Rome I. Ter illustratie: een in België woonachtige Nederlander die in Nederland arbeid verricht zal volgens de huidige Brussel I verordening voor de Belgische vredesrechter moeten verschijnen die vervolgens de hem/haar onbekende regeling inzake de ontbinding van de arbeidsovereenkomst door de rechter moet toepassen, inclusief de zogeheten 'kantonrechtformule' (de rechterlijke richtsnoer voor het vaststellen van een vergoeding wegens ontbinding van de arbeidsovereenkomst). Dit levert in de praktijk vaak problemen op. Juist bij ontbinding van de arbeidsovereenkomst door de rechter dient (tevens) de rechter van de plaats waar de arbeid gewoonlijk wordt verricht, bevoegd te zijn.
52. Nederland meent dat het daarnaast verstandig is de afbakening tussen de bijzondere bepalingen voor arbeidsovereenkomsten en de algemene bevoegdheidsbepalingen te verduidelijken. Zo is het onduidelijk of de Brussel I verordening toestaat dat een gerecht zich bevoegd verklaart wanneer een werknemer verschijnt en geen onbevoegdheidsexceptie opwerpt. Kan dit als een forumkeuze worden aangemerkt of zou een forumkeuze door een werknemer altijd expliciet moeten zijn (zie ook de recent ingediende prejudiciële vraag C-111/09)? Is de bevoegdheidsregel van artikel 6 lid 1 Brussel I van toepassing in het geval een vakbond ten behoeve van werknemers in rechte verschijnt?
53. De Nederlandse regering geeft in overweging om de bevoegdheidsbepaling voor arbeidsovereenkomsten in de verordening Brussel I te enten op de regeling inzake toepasselijk recht in artikel 8, tweede en derde lid, Rome I verordening (nr. 593/2007). Voorzover er geen sprake is van een rechtsgeldige forumkeuze, is dan de rechter bevoegd van het land waar de werknemer ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht, of bij gebreke daarvan het land van waaruit hij de arbeid verricht. Indien dat evenmin eenduidig is vast te stellen, zullen de gerechten van het land waar zich de vestiging bevindt die de werknemer in dienst genomen heeft bevoegd zijn.
54. Hetzelfde geldt ten aanzien van artikel 9 van de Rome II verordening (nr. 864/2007) inzake collectieve actie bij arbeidsconflicten. Het verdient aanbeveling een bevoegdheidsgrond op te nemen in Brussel I op grond waarvan de gerechten van een land waar een collectieve actie zal plaatsvinden of heeft plaatsgevonden bevoegd zijn

kennis te nemen van een geschil aangaande de schade veroorzaakt door een dergelijke collectieve actie.